

Gondolatok a foglalkoztatásról

A magyar mezőgazdaság foglalkoztatási gondolatai és anomáliái az utóbbi időszakban felerősödtek, ami természetes, mert az általános hazai munkaerőhiány az agrárágazatot is elérte. Máhr András, a Mezőgazdasági Szervezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) főtitkárhelyettese szerint sok oka van annak, hogy ez a helyzet kialakult. Egyebek között a jogszabályi környezet, az adózási kötelezettségek és az oktatás-képzés helyzete sem segíti az agrárvállalkozókat.

Jogosan vetődik fel a kérdés a kívülállókban, hogy miért beszélnek munkaerőhiányról, amikor egyes vidéki térségekben továbbra is vannak potenciális munkavállalók, akik bevonhatók volnának az agrártermelésbe. A főtitkárhelyettes szerint ketté kell választani a problémát. Az egyik ok – és erre nem készült fel sem a magyar agrártársadalom, sem az agrárirányítás –, hogy javában zajlik az agrártechnikai forradalom – nevezhetjük digitális forradalomnak is –, méghozzá rendkívül gyors ütemben, ami minden területen új tudást, új ismereteket igényel a munkavállalóktól.

A magyar képzési rendszer sajnálatos módon nem tudott lépést tartani ezzel a forradalmi változással. A középfokú oktatásban annak ellenére, hogy a duális képzéseket éveken keresztül elindították, továbbra sem tudják elsajátítani a diákok a korszerű technológiákat. Ez komoly feszültségeket okoz a nagybetűs életben, hiszen ha valaki MTZ traktoron tanult, azt rendkívül kockázatos felültetni a több tízmillió forintot érő, precíziós műszerekkel felszerelt technikára. A legkorszerűbb technika használata korszerű ismereteket követel a kezelőjétől, jelentette ki a főtitkárhelyettes.

Az is komoly tévhit a társadalomban, hogy az állattenyésztésben szakképesítés nélkül lehetne dolgozni, és hogy ott szakképzetlen munkaerőre volna szükség. Ha csak az állat-egészségügyi követelményeket vesszük alapul – különösen most, amikor az afrikai sertéspestis jókora fenyegetést jelent, és meg kell óvni a telepeket –, akkor láthatjuk, hogy ebben az ágazatban is szakemberekre van szükség. Nem elég, ha fegyelmezett az ember, képesnek kell lennie a szigorú előírások betartására, például azt, hogy fertőtlenítés nélkül nem lehet bemenni a telepre. Sőt, a technoló-

gia egészét jól kell ismernie ahhoz, hogy csökkenteni tudja a veszélyforrásokat. A gumicsizmás világ már a múlté. Igaz, hogy még csak elszigetelten, de idehaza is megjelentek az automatizált üzemek, amelyekben komoly informatikai ismeretekre van szükség ahhoz, hogy az üzem hatékonyan, hibátlanul, a rendeltetésének megfelelően működjön. Az agrárszakképzés nem rendelkezik azokkal a technikai, technológiai, pénzügyi feltételekkel, amelyekkel a kor kihívásainak meg tudna felelni, hangsúlyozta Máhr András.

Figyelmeztető jel az is, hogy az agrár-felsőoktatásban végzők egyre kisebb hányada helyezkedik el tanult szakmájában. A felsőoktatási képzés különböző határterületek felé tolódott el. A gazdasági, technikai és technológiai kihívások új típusú agrárértelmisséget igényelnének, és erről beszélni kellene. A magyar mezőgazdaság fénykora akkor volt, amikor 100 ezer felsőfokú végzettségű szakember dolgozott az ágazatban. Meg kell keresni annak az okait, hogy ma, amikor ilyen nagy lehetőségek vannak benne, mert itt van a digitális technológia, a precíziós gazdálkodás, akkor miért mégsem vonzó a fiatalok számára? És miért nem képeznek olyan szakembereket, akik ezekre a kihívásokra válaszokat tudnak adni?

A jelenlegi helyzet kialakulásának másik fő oka a foglalkoztatáspolitikai. Gond van az idénymunkával, annak ellenére, hogy az egyszerűsített agrárfoglalkoztatás keretében az idénymunka rendszere egyszerűvé és viszonylag elfogadhatóvá vált. Ugyanakkor a közmunka és más foglalkoztatási formák felmentést adnak a munkavállalóknak az alól, hogy tartósan a mezőgazdaságban helyezkedjenek el. Azonkívül szembe kell nézni azzal, hogy a téren is magasabbak lettek a foglalkoztatás követelményei.

Máhr András szerint a mezőgazdaság munkaerőköltségei jelentősen nőttek azzal, hogy a minimálbért és a bérminimumot kötelezően, mindenkire vonatkozóan megemelte a kormány. Ez egyrészt komoly bérfeszültséget okozott azoknál munkavállalóknál, akik jobb minőségű munkát végeznek, de nem ebbe a kategóriába tartoznak. Ezt a bérfeszültséget fel kellett oldani, ami negatív spirált indított el a mezőgazdaság jövedelmezőségében, mivel a bérkorrekcióval nem javult a munkavégzés hatékonysága. A főtitkárhelyettes szerint azt senki nem vitatja, hogy a bérek felzárkóztatására szükség van, sőt! Az a magyar valóság, hogy a V4-ek közül Magyarországon a leglassabb a bérek felzárkózása. A bérek növekedésével viszont a hatékonyságot, a termelékenységet is növelni kellene, de ebben a mutatóban sem állunk jól.

A kérdésekre csak akkor tudunk jó választ adni, ha feltárjuk az okokat, és ha szembenézünk a ténnyel, hangsúlyozta a főtitkárhelyettes. Meg kellene vizsgálni, hogy az agráriumot szabályozó jogi környezet mennyiben szolgálja a munkaerőhiányból adódó problémák megoldását. Az adózási szabályok sem kedveznek a mezőgazdasági vállalkozásoknak, nemcsak a kötelező béremelések miatt, hanem mert vidéken sokkal fontosabb a foglalkoztatást segítő juttatások (cafeteria stb.) kifizetése, mint a nagyvárosokban. A munkavégzés helyi munkaerővel egyre nehezebben oldható meg, és ahhoz, hogy kvalifikált szakembereket vonzzunk oda, ahhoz lakhatási támogatásra és 21. századi színvonalú munkásszállásokra volna szükség. A jogalkotónak erről is komolyan el kellene gondolkodnia, mondta végezetül Máhr András.

H. Gy.